

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1908.

— (Kronika društva »Pravnika«.) Novoizvoljeni odbor se je v svoji prvi seji dne 25. pr. m. konstituiral tako: g. dr. Majaron načelnik, g. T. Einspieler namestnik, g. dr. Stojan tajnik, g. dr. Švigelj blagajnik, g. I. Škarja knjižničar; gg. Hudovernik, dr. Papež in dr. Rogina člani redakcijskega odseka.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: sodni pristav dr. Fr. Mohorič za sod. tajnika v Ljubljani; sod. pristav dr. A. Dolezel v Ptuj za okr. sodnika v Konjicah in sod. pristav dr. V. Stepischnegg v Ptuj za okr. sodnika v Šoštanju; za sodne pristave I. Zemljič v Ormožu, dr. F. Wressnig v Ptuj, M. Vehovar v Višnji gori, J. Gregorec v Cerknici, dr. Št. Sagadin v Ptuj in dr. Fr. Korošec v Ptuj. — Premeščen je sod. pristav dr. J. Drobnitsch iz Cerknice v Slov. Gradec.

(Errata corrigel) V prvi številki tega letnika na str. 30. čitaj: v prvi vrsti od spodaj izcimil, ne izumil; v enajsti vrsti od spodaj Uhlenhooťovi, ne Uhlenhostovi; v dvajseti vrsti od spodaj kriminalistika, ne kriminaliteta.

— (Iz graškega »Juristenvereina«.) Sredi decembra pr. l. je predaval privatni docent romanist dr. Koschaker o starobabilonskih pravnih odnošajih. O teh nam pričajo v preddvorih templjev najdene, na ilovnato opeko s klinasto pisavo napisane formule. Študij teh starodavnih zapiskov kaže brez dvojbe, da so soglasja med starobabilonskimi kulturnimi pojavi na eni in mozajskimi ter helenskimi na drugi strani. Govornik je navedel mnogo takih konkordanc. Naj navedemo vsaj nekatere. Steriliteta soproge opravičuje po starobabilonskem naziranju moža, da ženo zavrže; toda žena sme, da se temu ubrani, možu podariti svojo sužnjo, da pride do otrok, ki jih more legitimovati. Tako naziranje se zasleduje tudi v mozajskem pismu. Prostitucija svečenic boginje Astarte v njenem templju velja pri Starobabiloncih za sakralni akt. Isto je veljalo prvotno pri vestalkah. Pogodbe se pišejo; ker pa klinasta pisava nima individualnih potez in so jo znali le redki posamezniki, napravil se je, da se preprečijo falzifikacije, pravi listini ilovičen ovoj, na katerem se je listinška vsebina ponovila. Enako pri Rimljanih, kjer se je namesto ilovice rabila z voskom prevlečena deščica (scriptura interior, exterior). Ti in še drugi primeri kažejo, da je ta starobabilonska kultura nekako naslednica mozajske, predhodnica helensko-rimske. Na vsak način utegne mnogo prispevati k razumevanju antike sploh, toda doslej moremo govoriti o antični pravni zgodovini le kakor o programu, ne pa — dejstvu, ker nam nedostaje še podrobnih del. Najplodnejše je bilo doslej raziskavanje o določbah takozvanega kodeksa Hamurabi-jevega, ki je zapis zakonov prejšnjih kraljev pred

Hamurabijem (2000—3000 let pred Kristom), h katerim je prišlo še mnogo običajnega prava. Tudi zapisovalec je mnogo iz svojega pridejal. V splošnem velja, da predstavlja kodeks Hamurabi modernjšo antično kulturo. Zakonodajstvo se že strogo razlikuje od moralnih in verskih predpisov. Gospodarstvo je že meševito, deloma naturalno, deloma denarno, a le-to prevladuje. Trgovstvo je že bogato razvito; kodeks pozna že skladiške in zavarovalne pogodbe, listine z ordre-klavzulo. Kupne in hrambene pogodbe morajo biti pisane, da veljajo. Tudi immobilijarno pravo je dobro razvito. Brez dvoma se tudi osnutki zemljiške knjige že nahajajo v tem kodeksu; svet je bil izmerjen. Kataster v svrhu davčne obremenitve je bil obenem podlaga zasebno-pravnim pogodbam. Denar se je izposojeval na 17%—30%. Poleg teh materij obsega kodeks tudi kazensko pravo, izvzemši delikte: umor, motenje vere, veleizdaja, — vzroka temu se ne ve. — Na dveh večerih začetkom januarja t. l. je razpravljal sodni pristav dr. Hendel o kaznivih dejanjih po zakonu zoper obrezuspešenje izvršila. Glavne misli globoko zasnovanega predavanja so bile: Avstrijski zakon zoper obrezuspešenje izvršil (dev. zak.) kaznuje dolžnikovo ravnanje, ki določno spravlja upniške pravice v nevarnost pogube, vendar ne velja samo za obrezuspešenje zadovoljitve upnika sploh, kakor v nemškem kazenskem zakoniku (§ 29), marveč zadeti hoče onemogočenje posamezne prisilne izterjave. Namen storilca je načelno drugače zabarvan, kakor pri hudodelstvu §-a 199 kaz. z.; ne oškodovanje upnika, ampak zapoznitev, otežkočenje (vexare) se intendira po deliktih po §-u 1 dev. zak. Škoda, ki je nastala upniku, se ne sme posneti iz splošnega premoženjskega položaja dolžnika, merodajno je le zmanjšanje dolžnikovega premoženja, ki se je provzročilo z odtegnitvijo določenega imovinskega predmeta na eni, in višina upnikove terjatve na drugi strani. Oziri na preostalo dolžnikovo premoženje so le odločilne važnosti za presojo vprašanja, v kakem namenu je dolžnik ravnal. Poskus delikta po §-u 1 dev. zak. je mogoč. Izmišljanje dolgov in pravnih opravil se znači vedno za prestopok po §-u 1 dev. z., ne glede na visokost izmišljenega dolga. Zgodovina kodifikacije (osobito besed »andern Falls« v zadnjem stavku po §-a 1 d. z.) dokazuje, da hoče zakon v tem oziru že pripravljalna dejanja kaznovati kakor izvršen delikt, to pa ne glede na višino preteče škode. Ali zadene sokrivda upnika, ki je sam pomagal dolžniku, odstraniti imovinske kose, v svrhu da dobi on plačilo? Gotovo, ako v tem času njegova terjatev še ni dospela v plačilo. Kako pa, ako je njegova terjatev prav tako likvidna, kakor drugih upnikov terjatve? Ali je to le dopustna samopomoč, če more upnik računati, da bo ostalo premoženje zadostovalo za zadovoljitve drugih upnikov? Ne, to ni dopustno: upnik ima pravico dobiti vplačilo le s porabo dopustnih prisilnih sredstev ali potom zakonito dopustnega sodelovanja dolžnikovega. Kako je šteti, če zavezanec poslabša zemljišče po domiku zemljišča zdražitelju? Pred pravomočnostjo domika — ali po razveljavljenju domika je njegovo ravnanje presojati ali po §-u 1 devast. zakona ali po §-u 199 f) k. z. Če je postal domik pravomočen in se je z izpolnitvijo pogojev izključila možnost zopetne dražbe, onda velja, da

je zdražitelj pridobil lastninsko pravico z dnem domika Deterioracija zemljišča od strani zavezanca je torej hudobno poškodovanje tuje lastnine. Odtegnitev plodov in pritiklin ne more biti tatvina, ker nedostaje kriterija: „iz posesti drugega“; pa tudi poneverba ne more biti, kakor je izrekel v neki odločbi kasacijski sodni dvor. Njegov nazor se naslanja na t. zv. pogodbeno teorijo: prisilna dražba je kupna pogodba med zavezancem in zdražiteljem, sklenjena s posredovanjem sodišča, pri čemer ima prodajalec v smislu Š-a 1061 o. d. z. dolžnost hraniti kupljeni predmet za kupca. Govornik je pobijal nazor kasacijskega sodnega dvora. Prisilno ravnanje — pa zaupanje se načelno izključujeta. Zakon ne more staviti zahtev zavezancu, ki so v nasprotstvu s človeškim čustvovanjem. Po samih zakonih mora ostati ta slučaj brez kazni. Če se dolžnik odpove dedščini ali nujnemu deležu, pa tudi službenim prejemkom za delo v bodočnosti je to pravilno smatrati za slučaje deliktov po Š-u 1 dev. zak. Dolžnik ima pravno dolžnost ravnati v interesu upnikov, opustitev te dolžnosti pa je pristen opustitveni delikt, ki mu gre kazen, prav kakor storitvenemu deliktu.

Dr. M. D.

(Označevanje odločeb vrhovnega sodišča) se od novega leta sem vrši na sličen način, kakor pri nižjih sodiščih. Enotni vložni zapisnik je odpravljen in navedeni so registri. Registri so urejeni po oddelkih, ki odgovarjajo okrožjem nadsodišč. Stvari, ki pridejo iz okrožja dunajskega nadsodišča se zaznamujejo za oddelek I., stvari iz praškega za oddelek II., brnskega odd. III., krakovskega odd. IV., lvovskega odd. V., graškega odd. VI., inomoškega odd. VII., tržaškega odd. VIII. in zadrškega odd. IX. Posamezni registri so: *Rv* za revizije civilne, *R* za rekurze, *Bc* za sindikatne stvari, *Cg* za neposredno podane tožbe, *Kr* za pravne pripomočke v kazenskih rečeh, *Ds* za disciplinarne reči, *Nd* za delegacije in določitve kompetence, *Na* za vloge odvetniških zbornic, *N* za ostale reči Označilo *Rv* V. 12/08 pomeni tedaj 12. slučaj civilne revizije, katera je prišla l. 1908 iz okrožja lvovskega nadsodišča. (Podrobno je to razloženo v naredbeniku pravosod. min. od 30. dec. 1907. kos XXIV.)

— (Dr. Marijan Derenčin †.) Umrli je dne 8. t. m. v Zagrebu odvetnik dr. Marijan Derenčin, eden najboljših in najmarljivejših Hrvatov, ki se je s svojim delovanjem odlikoval na forenzičnem in znanstvenem, pa tudi na političnem in zakonodavnem polju. Bil je rojen l. 1836. na Reki, postal doktor pravoslovja na Dunaju l. 1860. Šestnajst let kasneje ga je ban Mažuranić imenoval za šefa pravosodja. Na tem mestu je bil do l. 1883., vzlasti delaven za reformo kazenskega prava. Kasneje je bil odvetnik. Več prihodnjič.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26.